

Försvarsutskottet

Statsrådets redogörelse till riksdagen om Försvarsmaktens deltagande i uppgifter i Natos kollektiva försvar i fredstid 2026

Till utrikesutskottet

INLEDNING

Remiss

Statsrådets redogörelse till riksdagen om Försvarsmaktens deltagande i uppgifter i Natos kollektiva försvar i fredstid 2026 (SRR 3/2025 rd): Ärendet har remitterats till försvarsutskottet för utlåtande till utrikesutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- utrikessekreterare Maria Kauko, utrikesministeriet
- äldre avdelningstabsofficer Antti Rajahalme, försvarsministeriet
- kommendör Ville Suominen, Huvudstaben.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmänt

(1) Redogörelsen slår fast att uppgifterna i Natos kollektiva försvar i fredstid är en viktig del av Natos grundtanke, enligt vilken alla allierade förbereder sig på att stödja varandra i genomförandet av avskräckning och försvar inom hela alliansens område. Syftet med uppgifterna i det kollektiva försvaret i fredstid är att visa beredskap och försvarsförmåga samt solidaritet, delat ansvarstagande och sammanhållning mellan de allierade. Avskräckningen upprätthålls, utvecklas och visas genom regelbundna övningar, gemensamma operationer och närvaro. Natos uppgifter i fredstid genomförs med hjälp av de framskjutna markstyrkorna (Forward Land Forces), de stående marina styrkorna (Standing Naval Forces) samt lufrumsövervakningen och incidentberedskapen (Air Policing) och det stärkta luftförsvaret under fredstid (Air Shielding).

(2) Utskottet konstaterar att Försvarsmakten redan har deltagit i uppgifter inom Natos kollektiva försvar i fredstid. Flygvapnet deltog 2023 i skyddsuppgifter i anslutning till Natos toppmöte i Vilnius. Det egentliga deltagandet inleddes 2024 när Försvarsmakten skickade ett fartyg till Natos minröjningsstyrka på Östersjön och en jaktplansavdelning till Natos Air Shielding-uppdrag i Ru-

Utlåtande FsUU 8/2025 rd

mänien, i Bulgarien och på Svarta havet. Fram till maj 2025 har Försvarsmakten deltagit i Natos lufrumsövervakning och incidentberedskap i Island och i flottstyrkans verksamhet på Östersjön.

(3) Utskottet instämmer i det som står i redogörelsen om att deltagandet i uppgifter inom Natos kollektiva försvar i fredstid har blivit normal verksamhet inom Försvarsmakten, i likhet med internationell övningsverksamhet. Redogörelsen konstaterar att deltagandet har gett Finland konkret erfarenhet av verksamhet i Natooperationer, utvecklat förmågorna, främjat Finlands integration i Nato och intensifierat relationerna mellan de allierade länderna. Utskottet anser att det är viktigt för Finland att konkret visa engagemang och ansvarstagande i fråga om alliansens avskräckning och försvar i enlighet med 360-gradersperspektivet inom hela alliansens område.

Finlands deltagande i uppgifter i fredstid 2026

(4) Avsikten är att Försvarsmakten som en del av Natos kollektiva försvar i fredstid ska delta i uppgifter inom den stående fartygsstyrkan SNMG1 inom Natos marina ansvarsområde med högst 40 personer 2026. Det innebär deltagande med ett fartyg av Hamina-klass i högst tre månader 2026 samt eventuellt deltagande med högst fyra soldater under 2026 i styrkans stabsuppgifter på dess ledningsfartyg.

(5) Försvarsmakten har också för avsikt att delta med högst 40 personer i de uppgifter som den stående minröjningsstyrkan SNMCMG1 utför inom Natos marina ansvarsområde 2026. Detta innebär deltagande med ett fartyg av Katanpää-klass i högst sex månader 2026 samt ett eventuellt deltagande med högst fyra soldater i stabsuppgifter på styrkans ledningsfartyg under 2026.

(6) Avsikten är att deltagandet i fråga om båda fartygen ska ske med stamanställd fartygspersonal och avtalsbundna soldater som anställs ur reserven. Enligt redogörelsen kan Försvarsmakten dra tillbaka respektive fartyg från uppgifterna, om det nationella försvaret så kräver (reverse Transfer of Authority). Utskottet anser att en sådan markering är viktig.

(7) I verksamheten för Natos stående flottstyrkor (SNMG och SNMCMG) iaktas de befogenheter som godkänts av Nordatlantiska rådet (Nato Rules of Engagement, ROE) och utifrån vilka det för fartygsstyrkan har formulerats en egen order om användning av maktmedel. Detta gör det möjligt att tillgripa vapenmakt för att skydda den samlade flottstyrkans verksamhet mot hot som den utsätts för. Samma regel gäller för både SNMG1 och SNMCMG1. För eventuell användning av vapenmakt på nationalstaternas territorialvatten ansvarar alltid den nationalstat som äger territorialvattnet, utom när det rör sig om omedelbart självförsvar.

(8) Försvarsmakten har inte för avsikt att delta i Natos markstyrkors uppgifter i andra allierade länder 2026. I redogörelsen motiveras detta med att i det nuvarande säkerhetspolitiska läget skapar Finlands ställning som ett land på alliansens östra flank en konstellation där det är ändamålsenligt att koncentrera markstyrkornas verksamhet till Finlands territorium. Exempel på detta är den marktaktiska ledning som ska placeras i S:t Michel och den framskjutna markstyrkan, som kan skalas enligt säkerhetsläget. Utskottet anser att Finlands återhållsamma linje när det gäller markstyrkor är motiverad. Utskottet påpekar dessutom att användningen av reservister i Natos uppdrag under freds- och kristid i sin tur är förknippad med flera öppna lagstiftningsfrågor och frågor som gäller anställningsvillkoren och som ännu inte har lösts.

Utlåtande FsUU 8/2025 rd

(9) Försvarsmakten har heller inte för avsikt att delta i uppgifter inom Natos luftförsvar i andra allierade länder 2026, står det i redogörelsen. Utskottet anser att argumenten för detta är förståeliga, eftersom ibruktagandet av F-35-materielen inleds 2026.

Säkerhetsläge och riskbedömning

(10) Verksamheten inom Natos stående marina styrkor utsätts enligt redogörelsen inte för något avvikande hot i jämförelse med normal internationell övningsverksamhet eller normala nationella uppgifter för att övervaka och trygga den territoriella integriteten. De mest sannolika riskerna hänförs till händelser som äventyrar säkerheten under operationen, insjuknanden eller olycksfall i sjötjänst, särskilt under svåra sjöförhållanden på Nordsjön och Nordatlanten. Underrättelsehotet mot verksamheten är konstant och hotnivån hög, men skiljer sig inte avsevärt från underrättelsehotet mot den nationella verksamheten. Redogörelsen bedömer att det direkta militära hotet på Östersjön, Nordsjön och Nordatlanten för närvarande är lågt. Utskottet anser att denna uppfattning är motiverad, men påpekar att man vid planeringen av verksamheten alltid måste beakta att situationen kan eskalera snabbt. I fråga om marinens medverkan är det särskilt viktigt att Finland deltar med en stark insats i åtgärderna för att utveckla beredskapen och avskräckningen i Östersjöregionen.

Sammanfattning

(11) Uppgifterna för Natos stående flott- och minröjningsstyrkor inkluderar för närvarande vanliga fartygsfunktioner under fredstid genom vilka Nato visar sin militära beredskap, ökar sin avskräckning och övar sina trupper. Styrkorna leds av Nato och står i enlighet med Nordatlantiska rådets beslut vid behov till förfogande för alla alliansens uppgifter, inklusive snabbinsatsstyrkorna.

(12) Genom att delta i alliansens åtgärder för bevakning till havs och i luften tillgodoser Finland de allierades förväntningar samt befäster alliansens enighet och den transatlantiska länken. Deltagandet i uppgifter i Natos kollektiva försvar i fredstid är en viktig del av Finlands allianspolitik under de kommande åren. Utskottet anser att deltagandet ger både politisk och militär nytta.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Försvarsutskottet föreslår

att utrikesutskottet beaktar det som sägs ovan.

Utlåtande FsUU 8/2025 rd

Helsingfors 19.9.2025

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Heikki Autto saml
medlem Otto Andersson sv
medlem Miko Bergbom saf
medlem Timo Furuholm vänst
medlem Timo Heinonen saml
medlem Riitta Kaarisalo sd
medlem Mika Kari sd
medlem Pauli Kiuru saml
medlem Jani Kokko sd
medlem Juha Mäenpää saf
medlem Jari Ronkainen saf
medlem Paula Werning sd.

Sekreterare var

utskottsråd Sami Manninen.